

UN CAVALER AL PĂCII

de dr. Gavril Iosif Chiuzbaian
Președintele Uniunii Juriștilor din România.

La 16 octombrie a.c. s-au împlinit două decenii și jumătate de când cardinalul polonez Karol Wojtyła devenea Papă sub numele de Ioan Paul al II-lea. Ceremoniile omagiale consacrate acestui eveniment au constituit un bun prilej pentru a face și bilanțul profundelor schimbări petrecute în Europa și în lume în timpul luminosului pontificat, transformări la care Sanctitatea Sa Papa Ioan Paul al II-lea a avut o contribuție de prim ordin.

Prin toate acțiunile sale, săvârșite în această perioadă, Sanctitatea Sa a făcut istorie, ba mai mult, a schimbat cursul istoriei, cu precădere prin aportul său covârșitor la prăbușirea sistemului comunist. A făcut în așa fel ca după 25 de ani de pontificat nimeni să nu mai aibe curajul să repete întrebarea pusă cândva de Stalin: "Câte divizii are Papa?" Suveranul Pontif a demonstrat că forța morală este o armă suficient de puternică pentru a învinge răul, inclusiv cel care sălășuiește în fiecare dintre noi. În același mod s-a produs și depășirea divizării Europei, ce fusese decisă la Yalta, prin accelerarea procesului de integrare europeană.

Deși a fost printre principalii "vinovați" de înlăturarea comunismului, Papa Ioan Paul al II-lea nu este un admirator fără rezerve al societății de consum. Economia de piață - consideră el - în pofida succeselor sale practice, pare adeseori lipsită de o față umană. Ioan Paul al II-lea nu este entuziasmat de civilizația occidentală modernă, cu îndepărtarea ei de lumea valorilor spirituale, civilizație pe care o acuză de relativism moral. Iată de ce, în numele valorilor colective, critica individualismului este prezentă constant în mesajele pontificale.

Sugestiv este în acest sens și îndemnul adresat românilor în discursul rostit de Sfântul Părinte la București cu ocazia ceremoniei de rămas bun din 9 mai 1999: "Voi, care v-ați eliberat de coșmarul dictaturii totalitare, nu vă lăsați amăgiți de visurile înșelătoare, periculoase ale consumismului. Și acesteaucid viitorul. Isus vă face să visați o Românie nouă, un pământ pe care Orientul și Occidentul să se poată "întâlni în fraternitate." În consecință, Suveranul Pontif a fixat locul României ca „0 punte între Occident și Orient”, având convingerea că țării noastre îi este hărăzit un rol semnificativ în această lume ca "protagonistă a unei perioade de entuziasm și curaj." În viziunea sa, românii vor fi o națiune prosperă, un popor solidar și făcător de pace pe un pământ roditor.

După înfrângerea comunismului, Papa a diagnosticat cum nu se poate mai corect pericolele ce amenință lumea contemporană. Este vorba, mai ales, de criza spirituală care planează asupra lumii postcomuniste. Iată de ce, Sfântul Părinte face atâtea eforturi pentru a conștientiza importanța marilor principii și valori ale umanității, singurele în măsură să ne îngăduie să înțelegem că alături de o existență prosperă - sau cel puțin decentă - trebuie să trăim și în demnitate.

Unii au văzut în Papa Ioan Paul al II-lea pe cel care a pus bazele renașterii religioase printr-o largă deschidere spirituală și prin ecumenism. Ca un veritabil "Atlet al lui Hristos", s-a afirmat în cei 25 de ani de pontificat și drept un neobosit Cavaler al Păcii. Alții văd în el pe apărătorul săracilor și oprimaților, oriunde s-ar găsi aceștia.

Viața și opera sa pilduitoare ne arată că Sfântul Părinte iubește libertatea și condamnă nedreptatea oriunde s-ar comite ea în lume. Dar, în același timp, în temeiul filosofiei creștine, ne amintește că, uneori, iertarea este mai importantă chiar decât dreptatea. Propriile sale fapte reprezintă pilde grăitoare în

acest sens. Este suficient să ne reamintim că în prima intervenție publică după comiterea atentatului din 13 mai 1981 împotriva Sa, Papa a declarat: "Mă rog pentru fratele care m-a rănit și pe care sincer îl iert." Mai apoi, la 27 decembrie 1983 îl va vizita la închisoarea Rebibbia din Roma pe atentatorul Mehmet Ali Agca și-l va ierta pe cel care a vrut să-l ucidă. Mai mult, după cele aproximativ douăzeci de minute cât a durat convorbirea confidențială, Papa i-a dăruit celui care atentase la viața lui un rozariu lucrat în argint cu perle. Nimeni nu a aflat vreodată ce au discutat cei doi.

Nici până azi nu s-a stabilit oficial cine s-a aflat în spatele atentatului. Conspiratorii se puteau afla oriunde în cele patru zări. De aceea poate și datele furnizate cu parcimonie de anumiți publiciști care au avut acces la unele dosare secrete par contradictorii. Chiar și serviciile speciale își au interesele și politica lor. Astfel, în interiorul serviciilor secrete americane se contura ideea că Ali Agca fusese coada de topor a unui complot patronat de K.G.B. La rândul său, spionajul sovietic a încercat să arunce pisica moartă în ograda C.I.A., pe considerentul că un fost agent al serviciului respectiv, și anume Frank Terpil, a participat într-o tabără din Sahara la instruirea lui Agca. În sfârșit, un renumit serviciu special al unei țerte țări a demontat ambele ipoteze, arătând că, deși Terpil a participat la instruirea lui Agca, el era de fapt un fost ofițer renegat de C.I.A. și condamnat de o instanță din S.U.A., iar conspirația împotriva Papei era dirijată de o grupare fundamentalistă în slujba căreia se afla și americanul.

Dincolo de aceste ipoteze, să reținem declarația unui purtător de cuvânt al Vaticanului: "Ali Agca are informații până la un anumit nivel. La nivel mai înalt, nu se știe nimic. Dacă a fost o conspirație, a fost făcută de profesioniști, iar profesioniștii nu lasă urme. Nimeni nu va afla niciodată nimic."

La 20 februarie 1987, Suveranul Pontif a primit-o în audiență pe mama lui Ali Agca, căreia i-a facilitat cu acest prilej să-și viziteze fiul la închisoarea din Spoleto. Papa a asigurat-o și pe ea că l-a iertat pe atentator. La terminarea vizitei, a binecuvântat-o pe bătrână și le-a declarat ziarștilor că întâlnirea a fost una dintre cele mai emoționante.

Pentru a înțelege dimensiunile spirituale ale celor 25 de ani de pontificat, cred că merită să subliniem numărul mare de documente novatoare emise în această perioadă, printre care 13 enciclice de o importanță deosebită. Ele poartă amprenta inconfundabilă a Sanctității Sale și îl reprezintă ca pe un gânditor renașcentist de mare profunzime, preocupat atât de problemele complexe ale Bisericii creștine - vizând, mai ales, unitatea acesteia - cât și de soarta umanității, amenințată de nenumărate pericole.

Astfel, în enciclica "Fides et Ratio" din 1998 se propune un nou mod de a gândi și a înțelege raportul dintre credință și rațiune. "Credința și rațiunea sunt ca două aripi cu care spiritul uman se înalță spre contemplarea adevărului." În viziunea Papei, Biserica creștină nu poate fi indiferentă față de nimic din ceea ce face să bată inima omului, adică față de neliniștile, faptele și speranțele sale: căutarea adevărului, nepotolita nevoie de bine, foamea de libertate, nostalgia frumuseții, vocea conștiinței. Preocupat de rolul culturii și al oamenilor de cultură, Sanctitatea Sa consideră că adevărata cultură trebuie să fie "un instrument de apropiere și de participare, de înțelegere și de solidaritate.

De aceea, adevăratul om de cultură tinde totdeauna să unească și nu să dezbină; acesta nu îi divizează pe oameni, ci seamănă înțelegere și concordie; nu trezește între ei rivalitate și ură, ci dorește să deschidă căi noi pentru creație și progres." De aici permanenta sa preocupare de a edifica punți atât între biserici cât și între popoarele lumii.

Sunt impresionante demersurile Papei privind încurajarea dialogului și colaborării dintre cele trei religii monoteiste dar și cele făcute pentru asigurarea unei solidarități umane la scară globală între Nordul bogat și Sudul sărac.

Cum ar putea fi uitate, apoi, acțiunile sale în favoarea păcii, pentru prevenirea sau aplanarea conflictelor din diferite zone ale lumii? A fost permanent preocupat de găsirea celor mai bune căi spre a aduce omenirea pe un făgaș normal, care să însemne pace, stabilitate și securitate internațională. Și nu o dată Suveranul Pontif s-a pronunțat categoric împotriva folosirii forței în viața internațională. A pledat și pledează cu tărie pentru respectarea dreptului internațional, a drepturilor omului și a echității, pentru soluționarea pe calea dialogului a oricărei stări conflictuale. Cuvântările rostite în fața forurilor internaționale, mesajele adresate în fiecare an cu prilejul Zilei Mondiale a Păcii sau organizarea periodică a zilelor de rugăciune pentru Pace, se înscriu în eforturile Papei de a instaura un climat nou de libertate și dragoste în întreaga lume.

Un impact cu totul deosebit a avut în întreaga lume inițiativa Papei de a organiza la 27 octombrie 1986, la Assisi, o reuniune fără precedent și anume Ziua Mondială de rugăciune pentru pace, cu participarea reprezentanților bisericilor și comunităților creștine, precum și a 13 religii necreștine. Practic, în perioada celor 25 de ani de pontificat, nu a existat vreun conflict în lume în care Papa să nu fi intervenit în scopul aplanării sau pentru stoparea acțiunilor militare. Este impresionant faptul că numai în cazul conflictului din Bosnia și Hertegovina, în perioada 1992-1995, Sfântul Părinte a intervenit de 120 de ori. Datorită unor intervenții personale ale Papei Ioan Paul al II-lea s-a și reușit în unele cazuri evitarea unor conflicte armate în diferite zone ale lumii. Astfel, în ianuarie 1984, Sfântul Părinte a reușit să determine Argentina și Chile să semneze la Vatican o declarație de prietenie și colaborare, obligându-se să soluționeze prin mijloace pașnice diferendul legat de insula din canalul Beagle. De asemenea, la intervenția Papei, la începutul anului 1998, secretarul general al ONU, Kofi Annan, întreprinde "misiunea ultimei speranțe", pentru evitarea unui nou conflict militar între S.U.A. și Irak. În această luminoasă strategie a păcii, Suveranul Pontif a folosit întreaga sa autoritate și a antrenat, totodată, diplomația Vaticanului, care se dovedește din ce în ce mai activă și mai persuasivă.

În mesajul său prilejuit de Ziua Mondială a Păcii din anul 2001, Papa propune tema "Dialogul între culturi pentru o civilizație a iubirii și a păcii". În viziunea sa "dialogul duce la recunoașterea bogăției diversității și dispune sufletele la o reciprocă acceptare, în perspectiva unei autentice colaborări, răspunzând voinței originare a unității întregii familii umane. În felul acesta, dialogul este un instrument excepțional pentru a realiza civilizația iubirii și a păcii... La începutul celui de al treilea mileniu este urgent să se propună din nou calea dialogului într-o lume marcată de prea multe conflicte și violențe, uneori descurajată și incapabilă de a scruta orizonturile speranței și ale păcii